

'De hulpverlener is bekneld geraakt in het systeem'

De Centra voor jeugd en gezin dreigen een mislukking te worden, zegt Wiel Janssen, oud-directeur van Bureau Jeugdzorg Amsterdam.

interview

Iris Pronk

Op de kaft van zijn zojuist verschenen boek 'Vertrouwen in de jeugdzorg' staat een foto van een doolhof. De boodschap is duidelijk: op zoek naar hulp raken kinderen en hun ouders makkelijk de weg kwijt.

De jeugdzorg is een 'warwinkel', verdeeld in talloze 'hokjes', zegt Wiel Janssen. Jeugdpsychiaters, jeugdhulpverleners, gehandicaptenbegeleiders en jeugdbeschermers worden allemaal uit andere potjes gefinancierd en werken vaak langs elkaar heen.

'De jeugdzorg is een warwinkel, met talloze hokjes'

Wiel Janssen

Zelf maakte Janssen ruim dertig jaar deel uit van wat hij 'een redelijk machteloze sector' noemt. De laatste tien jaar was hij directeur van Bureau Jeugdzorg Amsterdam, een functie die hij na interne strubbelingen moest neerleggen.

Wat is er mis met de jeugdzorg?

„Er wordt al vele jaren gesproken over stelsels, financiering en beheersmodellen. Maar de overheid heeft nooit een echte, inhoudelijke visie gehad. Het was de bedoeling dat met de Wet op de Jeugdzorg de schotten tussen de verschillende vormen van hulp aan kinderen zouden verdwijnen. Maar dat is niet gebeurd. Het jeugdzorgbeleid is verbrokkeld gebleven.

„Aanvankelijk zouden de Bureaus Jeugdzorg laagdrempelige zorg bieden. De mevrouw die aan het winkelen was, moest ook even binnen kunnen lopen met een opvoedvraag. Maar al gauw veranderde de opdracht van de bureaus in 'indicatie stellen': ze moeten ouders en kinderen naar de juiste zorgaanbieders doorverwijzen. Maar die vonden dat

te omslachtig en wilden eigenlijk van de bureaus af.

„In het ingewikkelde regelsysteem van de jeugdzorg is het vakmanschap bekneld geraakt. De professional, die gezinnen echt hulp kan bieden, lijkt wel de laatste schakel in de beleidsketen. Hij is krachteloos geworden.”

U pleit voor de herwaardering van de 'pedagogische huisarts'.

„Ja, een vertrouwenwekkende figuur die ouders en kinderen meteen kan helpen. Maar die vakman heeft binnen het Bureau Jeugdzorg gebonden handen. Ik heb de frustratie gezien van goede hulpverleners. Zij hadden contact met de gezinnen, stopten heel veel tijd in de diagnostiek en stuitten vervolgens op een wachtlijst. Terwijl ze die gezinnen het liefst zelf zouden willen helpen. Er was een tijd dat ik mijn mensen nauwelijks nog kon motiveren om dit werk te doen.

„De bureaus kunnen die laagdrempelige hulp vanwege hun beperkte taakstelling niet bieden, en de gemeentes hebben die ook laten liggen. Er is een vacuüm ontstaan.”

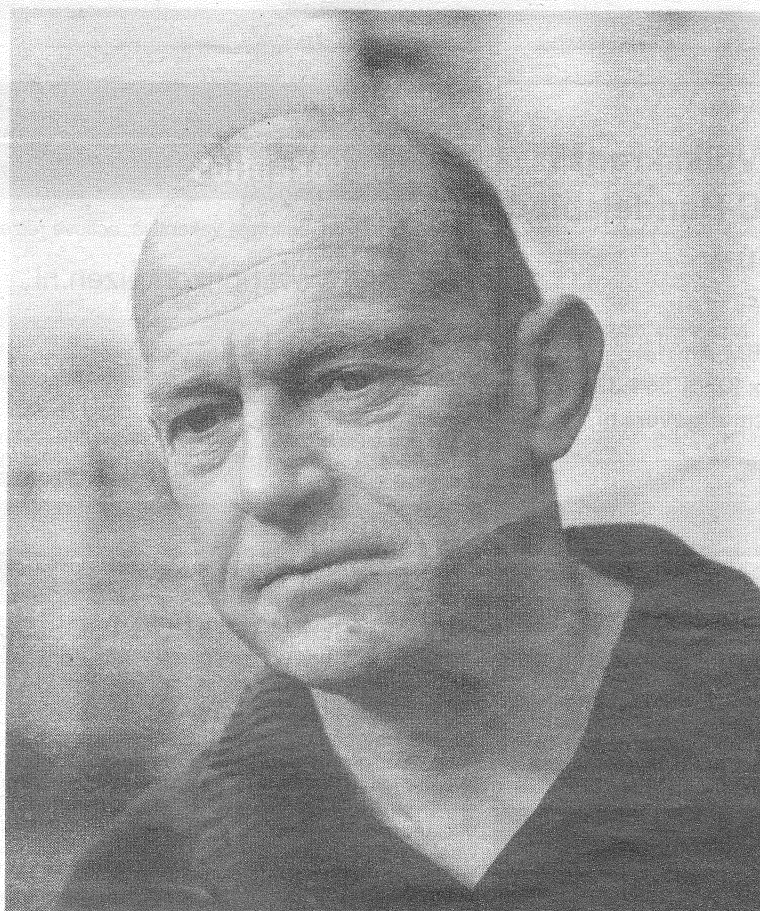
Zijn de Centra voor jeugd en gezin, het paradepaardje van minister Rouvoet, de oplossing?

„Ik ben bang van niet. De centra moeten maar liefst met 25 partners samenwerken, variërend van het Bureau Jeugdzorg en de GGD tot de scholen, de politie en de sociale dienst. Het is de vraag of ze, naast al dat samenwerken, nog wel tijd hebben om gezinnen te helpen.

„Minister Rouvoet heeft dat vacuüm wel gezien, hij realiseert zich dat er meer laagdrempelige hulp moet komen. Maar hij heeft geen goed, inhoudelijk beeld van hoe het verder moet. Het Centrum voor jeugd en gezin dreigt een technocratische koker te worden, waar omheen iedereen beleid gaat maken.”

Er is veel kritiek op de Bureaus Jeugdzorg. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten pleit zelfs voor afschaffing.

„Daar ben ik het niet mee eens. Er werken tienduizend deskundige mensen bij de vijftien bureaus in Nederland. Hef je die op, dan vernietig je een gigantisch kapitaal. Ik pleit voor een andere functie van de bureaus: zij moeten fuseren met de Raad voor de Kinderbescherming en zich specialiseren in bedreigde kinderen.”

Dertig jaar lang werkte Wiel Janssen in de jeugdzorg. FOTO HERMAN WOUTE

Wiel Janssen 'bleef knokken' maar moest weg

Zo'n drie jaar geleden zag Wiel Janssen, toen directeur van Bureau Jeugdzorg Amsterdam, dat het 'echt verkeerd zat' in de jeugdzorg. „Misschien had ik toen moeten zeggen: 'Geacht ministerie, ik doe het niet meer',” zegt Janssen nu. „Maar ik bleef knokken om het systeem van binnenuit te verbeteren.” Dat is niet gelukt. Vorig jaar moest

Janssen het veld ruimen nadat zijn bureau in financiële problemen was gekomen en zijn verhouding met de medewerkers verstoord was geraakt. Met zijn deze week verschenen boek 'Vertrouwen in de jeugdzorg' hoopt Janssen nu toch een bijdrage te leveren aan de oplossing van het zeer complexe probleem dat jeugdzorg heet.